

Zpráva o případech, v nichž nebylo dosaženo nápravy ani postupem podle § 20 zákona o veřejném ochránci práv

Podle § 24 odst. 1 písm. b) zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, informuji Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky o případech, v nichž se mi nepodařilo dosáhnout dostatečných opatření k nápravě ani cestou vyrozumění nadřízeného úřadu či vlády nebo informováním veřejnosti o zjištěných ze šetření podle § 20 zákona o veřejném ochránci práv.

A. Zpráva o šetření ve věci provozování dětské skupiny v rodinném domě (sp. zn. 2450/2020/VOP)¹

Stavební úřad Obecního úřadu Dolní Břežany a Krajský úřad Středočeského kraje podle ombudsmana řádně neposoudily provozování dětské skupiny „Školička Dolnobřežanský čtyřlístek“ v objektu kolaudovaném jako rodinný dům. Veřejný ochránce práv se proto rozhodl využít svého práva a vyrozumět o nesprávném postupu obou úřadů Ministerstvo pro místní rozvoj a současně o případu informovat veřejnost.

Provoz dětské skupiny v Dolních Břežanech je celoroční, s maximální kapacitou 24 dětí. Ty mohou ve skupině pobývat od půl osmé ráno do šesti večer. Na ombudsmana se obrátili stěžovatelé bydlící v blízkosti, aby prověřil postup stavebního a krajského úřadu. Stěžovatelé namítali, že provozem dětské skupiny se podstatně zhoršila kvalita jejich bydlení. Poukazovali zejména na zvýšenou dopravní zátěž, nedostatek parkovacích stání a obtěžující hluk v lokalitě určené pro bydlení v rodinných domech.

Podle stěžovatelů má dětská skupina využívat celý prostor domu. Ten je ale zkolaudovaný jako rodinný dům a jako takový by měl podle platných předpisů být minimálně z poloviny plochy využívaný k bydlení – jinak by měl vlastník požádat o povolení změny v užívání právě pro péči o děti předškolního věku v dětské skupině.

Dolnobřežanský stavební úřad a po něm i krajský úřad opakovaně zhodnotily, že provoz dětské skupiny v rodinném domě je možný i bez změny v užívání. Takový závěr považuje ombudsman za nepřezkoumatelný a nesouhlasí s ním: „Správní úvaha dle mého soudu postrádala zejména zohlednění skutečnosti, že dětská skupina zabírá zřejmě více než polovinu podlahové plochy rodinného domu, posouzení možných negativních vlivů samotného provozu dětské skupiny na práva třetích osob, především vlastníků sousedních nemovitostí, a v neposlední řadě posouzení, zda činnost dětské skupiny je v souladu se závaznými limity Územního plánu obce Břežany,“ vysvětluje svůj postoj ombudsman Stanislav Křeček v závěrečném stanovisku.

Stavební úřad má podle ombudsmana dohlížet, zda vlastníci staveb nepřekračují základní principy využití oblasti dané územním plánem, a neznehodnocují tím kvalitu bydlení na úkor

¹ Vyrozumění nadřízenému úřadu (Ministerstvo pro místní rozvoj) ze dne 9. srpna 2021 dostupné v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/8700> a tisková zpráva ze dne 22. září 2021, viz https://www.ochrance.cz/aktualne/sankce_urady_podle_ombudsmana_radne_neprezkoumaly_okolnosti_provozu_detske_skupiny_v_rodinnem_dome/.

práv ostatních vlastníků. „V daném případě to znamená, že výkonem práv podle zákona o dětské skupině nelze omezovat práva vlastníků sousedních staveb, která jim garantuje platný územní plán a stavební zákon,“ shrnuje ombudsman.

Ministerstvo pro místní rozvoj se s názorem veřejného ochránce práv neztotožnilo, postup obou úřadů považuje za adekvátní. Vlastníci domů v okolí by se podle ministerstva v případě sporu s provozovatelem dětské skupiny měli obrátit na soud, aby dopad provozu zařízení v dané oblasti posoudil.

Nejen v souvislosti s tímto případem se ombudsman rozhodl systémově věnovat otázkám provozu dětských skupin z pohledu předpisů veřejného stavebního práva. Plánuje se na vybraných obecních stavebních úřadech dotázat na jejich postup při posuzování záměrů zřídit dětskou skupinu v objektech zkolaudovaných k jinému účelu. Získané informace by následně využil jako podklady pro jednání s ústředními správními úřady, zejména Ministerstvem práce a sociálních věcí a Ministerstvem pro místní rozvoj. Cílem by mělo být sjednocení správní praxe v této oblasti.

B. Neodstranění nepovolených terénních úprav v k. ú. Chrášťany u Prahy (sp. zn. 2131/2020/VOP)²

Ochránce se v šetření zabýval postupem stavebního úřadu, krajského úřadu a Ministerstva pro místní rozvoj při vyřízení podání stěžovatelů, ve kterých namítali nezákonný postup a nečinnost správních úřadů, jež stěžovatelé spatřují ve vytrvalém odmítání projednat věc v řízení o odstranění terénních úprav.

Dne 18. 2. 2021 ochránce vydal zprávu o šetření, podle které stavební úřad pochybil, když po stěžovatelích požadoval doplnění podkladů pro zahájení řízení o odstranění stavby, přestože důkazní břemeno ohledně prokázání existence důvodů pro zahájení řízení tohoto druhu tíží správní orgán.

Ve zprávě o šetření ochránce uvedl, že krajský úřad pochybil, když ve sdělení ze dne 3. 2. 2020³ nezákonný postup stavebního úřadu aproboval a s jeho výzvou stěžovatelům k doložení podkladů pro zahájení řízení o odstranění stavby se ztotožnil.

Ochránce Ministerstvu pro místní rozvoj vytkl, že ve sdělení ze dne 11. 2. 2020⁴ o předání podnětu stěžovatelů krajskému úřadu k přijetí opatření proti nečinnosti nevědlo, že je povinností stavebního úřadu, aby sám prošetřil, zda jsou dány důvody pro zahájení řízení o odstranění stavby, a krajskému úřadu nedalo jasný pokyn, aby proti nečinnosti podřízeného úřadu zakročil.

2 Dokumenty k šetření jsou dostupné v Evidenci stanovisek ochránce: zpráva o šetření, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/9430>, závěrečné stanovisko, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/9428>, vyrozměnění nadřízenému úřadu, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/9434>

3 Č. j. 020067/2020/KUSK.

4 Č. j. MMR-13225-83/660.

Vzhledem k tomu, že stavební úřad ani krajský úřad neprovedly žádná opatření k nápravě a trvaly na tom, že za daného stavu věci (důkazní nouze ohledně rozsahu nepovolených terénních úprav) řízení o odstranění terénních úprav zahájit nelze, vydal ochránce dne 27. 4. 2021 závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv. Součástí tohoto stanoviska byl návrh opatření k nápravě:

Stavebnímu úřadu ochránce navrhl, aby:

- ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení závěrečného stanoviska zahájil řízení o odstranění nepovolených terénních úprav a o tomto úkonu vyznamenal stěžovatele, veřejného ochránce práv a krajský úřad.

Krajskému úřadu ochránce navrhl, aby:

- v případě, že stavební úřad ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení závěrečného stanoviska řízení o odstranění nepovolených terénních úprav nezahájí, přijal podle § 80 správního řádu opatření proti nečinnosti stavebního úřadu.

Dopisem ze dne 28. 6. 2021 ochránce v souladu s ustanovením § 20 odst. 2 písm. a) zákona o veřejném ochránci práv vyznamenal ministryni pro místní rozvoj, že stavební ani krajský úřad navržená opatření k nápravě nesplnily a ponechal na uvážení ministerstva, jaká opatření se z titulu nadřízeného správního úřadu vůči krajskému úřadu rozhodne přijmout. Ministryni ochránce požádal o sdělení informace k věci ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení vyznamení o uložení sankce.

Ministryně v odpovědi ze dne 16. 7. 2021 uvedla, že odborná a metodická pomoc podřízeným správním orgánům neznamena, že by mělo v konkrétní věci vyjadřovat názor, jak má být věc posouzena a rozhodnuta, a že pokud by dopředu v konkrétní věci takto vyjadřovalo své stanovisko, šlo by o nepřípustnou ingerenci.

Ministerstvo jako vhodné a účelné opatření ke zjednáání nápravy zvolilo příkaz krajskému úřadu, aby ve lhůtě 30 dnů přikázal stavebnímu úřadu prvního stupně provést ve stanovené lhůtě důkladné prověření skutečnosti uvedených v podnětu k zahájení řízení, a to s upozorněním na možnost opatřit si k tomu případně i nezbytná vysvětlení ve smyslu § 137 správního řádu, případně aby učinil jiné z možných opatření k ochraně před nečinností stavebního úřadu prvního stupně, které poskytuje správní řád, a aby v téže lhůtě zrušil své sdělení ze dne 3. 2. 2020, kterým aproboval vadný postup stavebního úřadu.

Brno 27. října 2021